המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

רב אשי אמר. מתני' בכל דרכים שבעולם מיירי הן ישרים הן עקלתון ולא משום גזירה אלא משום דטולהו הוו עקלתון בכל דרך שנותנין מלא אחד שלא היה שם דרך תחלה יש בני אדם שנעשית להם קרובה יותר דלאותן העומדים בעיר מצד דרך הראשון אז נעשית להן עכשיו דרך עקלתון ואין הרשות בידו לגזול את הרבים. וכין רב אשי לרב זביד ליכא בידי אלא חילוק טעמים כעין משמעות דורשין איכא ביניייהו. ומקשי לטולהו כיון דתקנת חכמים הוא אז דין הוא דשלו לא הגיעו אם כן למה מה שנתן נתן לימא להו רב: דמקח טעות הוא: **שכירו דרך לעצמן.** דרך שדה אחר: **מה שכירו כירו.** אע"פ שלא נטלו רשות מבעל שדה וכדמוקי לה לקמן: וממתניתין אטו **רבים גוזלין זינהו.** שיגזלו קרקע של אחרים: **כשאבדה להן דרך באופה שדה.** דמ"מ אורחא אית להו נגיה ויפה כח רבים מכח יחיד שהיחיד שאבדה לו דרך בשדה אכירו לא יכרור מעצמו אלא אז בכיח דין אז ברשותו של בעל השדה אבל רבים בכיח דין דמו דמלאן מיניייהו מזמין להאי לבי דינא. וכ"ש מתניתין דהוא עצמו נתן להם ומיהו שלו לא הגיעו דקנסינן ליה לפי שנתן להם דרך עקלתון: **אי הכי.** דכשאבדה להם דרך מיירי רבי אליעזר: **אמאי אמר רבה בר רב הונא אמר רב אין הלכה כר' אליעזר.** והלא הדין עמו שאפילו החכמים המולקין על אדמון ואומרים יקח לו דרך אז יפרח באויר[ה] הא אוקימנא[ו] בחד דאתי מכח אדרבעה אבל באותה שדה דבכי הכל מיב בעל השדה ליתן לו דרך ליכנס בה לשדהו וגבי רבים דין הוא שאם בירו לעצמן יפה עשו וקשיא לרב דאמר אין הלכה אדרב דאוקמה כשאבדה: **מאן דמפני הא לא מפני הא.** רב גידל דמתני משמיה דרב כגון שאבדה לא מתני הא דאמר רבה בר רב הונא אמר רב אין הלכה כר' אליעזר. ה"ג **ולרבה בר רב הונא מתני' טעמא מאי.** כיון דאמר אין הלכה לא ס"ל לאוקומי תמם מתני' כר' אליעזר: **שהחזיקו בו רבים.** שהשוהו ותקנוהו להילוך והבעלים ידעו ושתקו אמור לקלקלו דומאי לרבים מחל. וכ"ש מתני' שנתן להם הוא דרך בידים הלכך מה שנתן נתן וכגון שהחזיקו: **ולר"ל.** אליבא דרבה בר רב הונא ומוקי לה כשלא אבדה להם דרך ואפ"ה קאמר ר' אליעזר מה שכירו כירו בכירור בעלמא בלא חזקה: **כמאי קנו לה.** ומשני בהילוכא דהאי שכירו הוא ההילוך וכענין זה בירו אומם שהלכו לשם: **עד שיחזיק.** להשות קרקע לחרשה או נעל ובגד ופרק כל שהוא. והא דאמרינן בפ"ק דב"ק (דף ט.) אימת הוא חזקה מכי דייש אמצרי לאו בהילוך מיירי אלא בהגבהת המצר ודש הקרקע לתקן את המצר ולחזקו דהיינו נעל ובגד: **כדי שיהא נוח בו.** דהוו להו כיורשין ולא כגזלנין ולא יהיה רשות לשטן לקטרג ולא פתחון פה [ו][לנעל] מדת הדין: **נקנה בהילוך.** דרך הנאת המעשה קונין אותו כדאמרינן בחזקה הכמים (לעיל דף נג.) הניע מלעות בנכסי הגר קנה: **כי אתו לקמיה דרבי יצחק.** לדון על עסק אדם שמתנה לאכירו למכור שביל של כרמים. ור"ח פירש דבמי שאבדה לו דרך שדהו מיירי: **הכו ליה.** שביל רחב כי היכי דדרי טונא דזמורות על כתפו והדר אילך ואילך ולא יגעו הזמורות במחיצות השביל: **ולא אמרן אלא דמסיימי מחיצתא.** שיש שם לשביל גדר מזה וגדר מזה אז צריך להרחיב את הדרך ולמשוך כתלים לאחוריהם כדי שלא יזיקוהו הכתלים להפיל המשוי מעל כתפו: **אבל לא מסיימי מחיצתא.** לא יתן לו אלא מדרך כף רגליו ויזרע המוכר אז יטע כרם מיכן ומיכן דאין בכון המזיק לו כשיטעון משוי על כתפו. ואית דגרס ולא אמרן אלא דלא מסיימי מחיצות הלכך י"ל שאמר לו כל צרכו אבל היכא דמסיימי מחיצתא הדבר ידוע שלא מכר לו אלא שביל זה כמות שהוא ולא נהירא דאם שביל אמתם זכין ליה למה לא יתן לו כל צרכו: **כרעא.** רגל: **כדי שיעבור תמור כו'.** שני גמדין ומתלה יהו כדלקמן: ה"ג **דייני גולה אמרי.** והייטו שמואל וקרנא כפ"ק דסנהדרין (דף יז: פ"ש) והלכך לא גרסי' תניא דאמרוהי מינהו. אי נמי ה"ג תנו דייני גולה שונים בריימתא ובפ' בית כור (לקמן דף קז:) גרסינן נמי הכי: **גמדין.** אמות קטנות מפרקים[ה] עד אצבעותיו. ויש אומרים אמות שלימות דקרא כתיב גמד אדרכה (שופטים ג): **חד שיעורא הוא.** וכשמיהם אמר רב הונא הלכה לאמשמועינן דחד שיעורא הוא: **דרך היחיד.** ליתן אדם אחד לשדה אלו: **דרך מעיר לעיר.** שהדרך מיוחדת לשתי עיירות הללו ואין אנשי עיירות אחרות נכנסין לשם: **שמונה אמות.** שאם יפגעו שתי עגלות זו בזו שלא יתעכבו זו בזו: דרך

רב אשי אמר כל מן הצד דרך עקלתון היא קרובה לזה ורחוקה לזה ולימא להו שקלו דידכו והבו לי דידי הא מני רבי אליעזר היא דתניא [ז]ר' יהודה אומר משום רבי אליעזר רבים שברו דרך לעצמם מה שבררו בררו לרבי אליעזר רבים גוזלים נינהו [ז]אמר רב גידל אמר רב כגון שאבדה להן דרך באותה שדה אי הכי אמאי אמר רבה בר רב הונא אמר רב אין הלכה כר"א מאן דמתני הא לא מתני הא וטעמא מאי משום דרב יהודה (ח) [ז]דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ור' אליעזר רבים במאי קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים [א]אין הילוך מועיל כלום עד שיחזיק אמר ר' אלעזר [ב]מ"ט דר' אליעזר דכתיב [ג]קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה ורבנן התם משום חביבותא דאברהם הוא דקאמר ליה הכי כדי שיהא נוח לכבוש לפני בניו א"ר יוסי בר' חנינא [ד]מודים חכמים לר"א בשביל של כרמים הואיל ונעשה להילוך נקנה בהילוך כי אתו לקמיה דרב יצחק בר אמי אמר להו [ה]הבו ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר [ו]ולא אמרן אלא דמסיימין מחיצתא אבל לא מסיימין מחיצתא כי היכי דשקיל כרעא ומנח כרעא: דרך היחיד ד' אמות: תנא אחרים אומרים כדי שיעבור חמור במשאו אמר רב הונא הלכה כאחרים [ז](ותניא אידך) דייני גולה (אומרים) שני גמדים ומחצה ואמר רב הונא [ח]הלכה כדייני גולה והאמר רב הונא הלכה כאחרים [ט]אידי ואידי חד שיעורא הוא: דרך הרבים שש עשרה אמה: תנו רבנן דרך היחיד ארבע אמות [י]דרך מעיר לעיר שמונה אמות דרך

בגון שאבדה להן דרך באותה שדה. פירש רבינו שמואל וכ"ש מתני' שמדעתו נתן להם ונמר הכי דקאמר לרבה בר רב הונא דאמר אין הלכה טעמא מאי פירש דפשיטא דלא מוקי מתני' אליבא דרבי אליעזר ולא כהלכתא וכמאן מוקי לה וקשה לר"י דברים המגיע (כ"ק דף כח.) לא מיימי מילתיה דרב גידל ולא מילתיה דרבה בר רב הונא ומפרש טעמא דמתני' דהכא משום רב יהודה משמע דלכ"ע הוי טעמא דמתניתין הכי ועוד קשה לרשב"א דאי ניחא ליה אליבא דרב גידל טעמא דמתניתין משום דדמיא מתני' לאבדה לרבה בר רב הונא נמי לא מיבעי דמודה הוא באבדה דמה שבירו בירו ומה שפי' דמתני' הוא כל שכן אין נראה דמתניתין יש להן ממה נפשך דרך שלא כדין אבל באבדה ממה נפשך אית להו דרכא גניבה תדע דפריך אי הכי אמאי אמר רבה אין הלכה כר"א אלמא דבאבדה פשיטא ליה דיש להן דרך ולעיל פריך אמתניתין ולימא להו שקולו דידכו והבו דידי וגרמה לר"י דמעיקרא מסיק דמתני' כרבי אליעזר ולבסוף כי משני כשאבדה לא אמיא מתני' כר' אליעזר וכן יש בהניחקין (גיטין דף נא. ושם) בשמעתא דשני כיסין קשורין מלאת לי ולא גרס לקמן ולרבה בר רב הונא דאמר אין הלכה כו' דלכ"ע צריך לפרושי טעמא דמתני' כדרב יהודה ועוד י"ל הא מני ר' אליעזר כדמסיק רבי אליעזר אייר כשאבדה ומתני' דמיא לאבדה כדמפרש טעמא בתר הכי ורבנן דפליגי אדר' אליעזר באבדה ואמרי דאין מועיל בירורים כלום ה"נ פליגי אמתניתין דלא אמרי' מה שנתן נתן ולרבה בר רב הונא דאבדה לא פליגי רבנן אמיא אמתניתין לד"ה ולבסוף בעי טעמא מאי כו' מ"ט דמיא מתני' לאבדה ומשום דאמר ר"א באבדה דמה שבירו בירו נמי כמתני' ומסיק משום דרב יהודה: **ורבי אליעזר רבים במאי קנו ליה.** דבירו להן דרך משמע בלא שום תיקון בגרירה בעלמא: **בשביל** של כרמים. נראה דדוקא בשביל של כרמים שאינו עשוי כלל אלא להילוך אבל אחר דרך עשוי קנה להשתמש בו לצרך אחר: **ולא אמרן אלא אי לא מסיימי מחיצתא אבל מסיימי בו'.** ולא שיהו מחיצות גבוהות דא"כ היכי דרי טונא אלא מחיצות נמוכות עופה או עופרים להיכר השביל הלכך כשמכר לו השביל בשדהו לא יתן לו אלא כמו שהוא עשוי אפי' לא יהא לו אלא כדשקיל כרעא ומנח כרעא וזה דחקו לרבינו שמואל שאינה נראית לו גירסא זו לפי שהיה סבור להגך מחיצות גבוהות הרבה: **והכוכין**

שבשביל שלו לשדה אחר אלא שהיה רשות לשטן לקטרג ולא פתחון פה [ו][לנעל] מדת הדין: **נקנה בהילוך.** דרך הנאת המעשה קונין אותו כדאמרינן בחזקה הכמים (לעיל דף נג.) הניע מלעות בנכסי הגר קנה: **כי אתו לקמיה דרבי יצחק.** לדון על עסק אדם שמתנה לאכירו למכור שביל של כרמים. ור"ח פירש דבמי שאבדה לו דרך שדהו מיירי: **הכו ליה.** שביל רחב כי היכי דדרי טונא דזמורות על כתפו והדר אילך ואילך ולא יגעו הזמורות במחיצות השביל: **ולא אמרן אלא דמסיימי מחיצתא.** שיש שם לשביל גדר מזה וגדר מזה אז צריך להרחיב את הדרך ולמשוך כתלים לאחוריהם כדי שלא יזיקוהו הכתלים להפיל המשוי מעל כתפו: **אבל לא מסיימי מחיצתא.** לא יתן לו אלא מדרך כף רגליו ויזרע המוכר אז יטע כרם מיכן ומיכן דאין בכון המזיק לו כשיטעון משוי על כתפו. ואית דגרס ולא אמרן אלא דלא מסיימי מחיצות הלכך י"ל שאמר לו כל צרכו אבל היכא דמסיימי מחיצתא הדבר ידוע שלא מכר לו אלא שביל זה כמות שהוא ולא נהירא דאם שביל אמתם זכין ליה למה לא יתן לו כל צרכו: **כרעא.** רגל: **כדי שיעבור תמור כו'.** שני גמדין ומתלה יהו כדלקמן: ה"ג **דייני גולה אמרי.** והייטו שמואל וקרנא כפ"ק דסנהדרין (דף יז: פ"ש) והלכך לא גרסי' תניא דאמרוהי מינהו. אי נמי ה"ג תנו דייני גולה שונים בריימתא ובפ' בית כור (לקמן דף קז:) גרסינן נמי הכי: **גמדין.** אמות קטנות מפרקים[ה] עד אצבעותיו. ויש אומרים אמות שלימות דקרא כתיב גמד אדרכה (שופטים ג): **חד שיעורא הוא.** וכשמיהם אמר רב הונא הלכה לאמשמועינן דחד שיעורא הוא: **דרך היחיד.** ליתן אדם אחד לשדה אלו: **דרך מעיר לעיר.** שהדרך מיוחדת לשתי עיירות הללו ואין אנשי עיירות אחרות נכנסין לשם: **שמונה אמות.** שאם יפגעו שתי עגלות זו בזו שלא יתעכבו זו בזו: דרך

מסורת הש"ס

א) [מיהיכן לד.]. ב) [מסס]. ג) כ"ק מח. לעיל יב. כו: ס:. ד) ותנו. רש"ל. ה) [מהוסות קנו:]. ו) [מסס]. ז) רש"ל. ח) כפ"ל: ממפרקו.

תורה אור השלם

ז קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה: בראשית יג יז

גליון הש"ס

גמרא ס"ש דר' אליעזר. עי' נפרשת דרכים דרך המלכים דרים ל':

הגהות הב"ח

(ח) גמרא משום דרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב מגר שהחזיקו:

מוסף רש"י

קרובה לזה. לפירות היושבות סמוך לאותו לד, ורחוקה לזה. לאותן הסמוכין לגד האחר שיהו צריכין להקיף כל סביבות השדה, וכשהיה נתמלא השדה לא היו מקיפין כל כך (ב"ק כח:). רבים שבררו דרך לעצמם. כשדה אחת, מה שבררו בררו. ואינו רשאי לנתרם (ערובין צד.). שאבדה להן דרך באותה שדה. שהיה להן דרך כי ואינו יודע לו נלקחנו לו בדרומו וכרכו להן אותה מן הרוחות (שם:). מצר שהחזיקו בו רבים. לעשותו להן דרך. אסור לקלקלו. אע"פ שהוא של יחיד (לעיל כו:).

עין משפט נר מצוה

עח א ב מיי' פ"ו מהל' מכירה הל' יג סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' קנב סעיף ז:

עט ג ד מיי' שם הל' יד וסמג שם טוש"ע שם וכני' שניהם שהגיה הרשב"ם:

פ ה ו ז מיי' פכ"ו מהל' מכירה הלכה ט סמג עשין שם טוש"ע מ"מ סי' רי סעיף ד:

רבינו גרשום

להם דרך מן הצד משום גזירה שמא יתן להם דרך עקלתון ההשתא לאו בירינא קאתיא לידי: רחוקה לזה. ולאו זכות היא לו וקרובה לזה ומשום הכי לא מצי למעבד דינא לנפשיה ומש"ה מה שנתן נתן ח) ולא מצי למיהדר ביה: ולימא להו שקולו דידכו והבו לי דידי. ואמאי מה שנתן נתן: הא מני. מתני': ר' אליעזר היא. דאמר מה שבירו בירו ומשום הכי הואיל שבירו דרך זה לא מצי למימר להו הבו לי דידי: ומקשי' דאליבא דר' אליעזר דאמר מה שבירו בירו וכי רבים גזלנין נינהו. דליגזול ליה את שלו בכדי: אמר רב גידל. לא גזלנין נינהו אליבא דר' אליעזר דמשום הכי שלו לא הגיעו כגון שאבדה להן דרך באותה שדה. שיהדעין הן שיש להן דרך זה ואין יודעין כאיזה מקום בשדה משום הכי נתן בשדה מן הצד שלא יהדסום בשדה ואמטול הכי הואיל שבירו דרך זה מה שבירו בירו דהשתא לא גזלנין נינהו והיום ומחר כשיכירו דרכם ישלוה ושלו לא הגיעו: אי הכי. דמוקמת לה הכי בר' אליעזר אמאי אמר רב הונא אין הלכה כר' אליעזר הא לאו גזלנין נינהו וכדין הוא דמה שבירו בירו: ומשני מאן דמתני הא. דרב ברונא לא מתני הא דר' אליעזר. יוא סביר לי' דמשום הכי מה שבירו בירו כגון שאבדה להן דרך לרבים והא דקאמר רב ברונא אין הלכה כר' אליעזר הכי ס"ל לרב ברונא דר' אליעזר דאמר מה שבירו בירו בתנא אע"פ שלא אבדה להן דרך דאי הוה שמיע ליה לרב ברונא דר' אליעזר סבר מה שבירו שאבדה להן דרך בתוך שדהו לא הוה אמר אין הלכה כר' אליעזר: ומקשי' וטעמא מאי. כלומר הואיל דס"ל לרב ברונא להיכא שבירו להן רבים דרך מה שבירו בירו ג) כגון שאבדה להן דרך באותה שדה אמאי מה שנתן נתן ושלו לא הגיעו. והוא הדין נמי שאיל הלמודא אליבא דרב גידל דמתני' למתני' אליבא דר' אליעזר מה טעם מה שנתן נתן ושלו לא הגיעו. ומשני משום דרב יהודה וכו' והואיל שהחזיקו באותו דרך בשדה אסור לקלקלו ואותו שנתן נתן משום שבירו הן: ואליבא דר' אליעזר דמתרצא מתני' אליביה רבים במאי קנו לה. להאי דרך שנתן זה והלא לא החזיקו בה: קנה מקום הילוכו. בלא שטר וכסף וחזקה ובלא מרצת וגדירה [גדר] ונעילה [הפתח]. דברי ר' אליעזר. וחכ"א אין הילוך מועיל כלום. עד שפרץ וגדר ונעל כל שהוא: כדי שתהא נוחה ליכבש. לפני הרשע: כי אתו לקמיה דר' יצחק. המוכר והלוקח שביל לחבירו: אמר להו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

דילו הבו ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר. כלומר למהלך בשביל של כרמים יתנו לו כשיעור שיכול אדם לילך בו עם משאו של זמורות ויכול לחזור בשביל של כרמים בריוח דקנהו בהליכתו: ולא אמרן. דליתן ליה הבו: אלא משום דלא מסיימי מחיצתא. של שביל שאין שם גדר מיכן ומיכן. אבל מסיימי מחיצתא אפילו יהי' השביל צר כל כך כי היכי דשקיל כרעא ומנח כרעא לא יהבי' ליה שפי אלא כמה דאיתיה: **אים** שני גמדין ומחצה. שתי אמות ומחצה: דרך מעיר לעיר שמונה אמות. כדי שיהא ריוח לשתי עגלות שפוגעות זו בזו:

ח) גרלאה דל"ל נתן ושלו לא הגיעו ולא מלי מו'. ט) פי' רבינו כיה הוא כפי' תוס' כד"ה כגון בתי' הטעו ועוד ר"ל וכו' ודוייק.